

# Türk Tıp Tarihi Arkivi

Cilt 2. No. 6. 1937

## (Hüzün) ün Mahiyet ve Sebepleri

Ibni Sina

(Hüzün) [1], Nefsani bir elemdir ki sevilen şeyleri bitirmek ve kaybetmekden, aranan ve istenilen şeyleri bulamamak ve elde edememeden ileri gelir. Hiç bir kimse yoktur ki bu sebeplerden yakayı sıyrabilmiş olsun. Çünkü sevdiği şeylerden bir şeyi bitirmemiş ve zayi etmemiş, veya aradığı ve istediği şeylerin hepsini elde etmiş hiç bir kimse bulunamaz. Zira insanın şu alemdeki sevdiği şeylerin hepsi zevale ve bozulmağa maruzdur. Ve hiç birisi sabit değildir. Dünyaya aid matlubatı da yine böyledir. Onlardan sevdiği şeyler gibi zeval ve fesada maruzdur. Çünkü insanın dünyevi matlubatı her halde fanî ve zail olan şeylerdir. Amma sabit ve daim olan (Umuru akliye)ye gelince ; o hiç bir vakit bitirilmez, gayib ve zayi olmaz. Zira (Umuru akliye)yi gashedecek ne bir elem vardır ve ne de ona bir Afet arız olabilir. Lâkin herkesin alakadar olduğu Umuru dünyeviye (Umuru-akliye)nin hilafıdır ki onu korumak olmaz. Bozulmasından, zevalinden, değişmesinden emin olunmaz.

İmdi kendisine (hüzün) arız olmamasını isteyen kimse şunu yapmalıdır :

Dünyaya aid sevdiği ve dünyaya aid aradığı ve istediği şeyleri olduğu gibi zevale mahkûm ve bozulmağa müstaîd ve merhun olarak tasavvur etmek ve bunların tabî'larında olmayan sebat, beka, ve devam gibi vasıfları bunlardan beklememek ve aramak ve belki mahubut ve matlubatının peşinde iken onların tebdilini, intikal ve kuvvetlerini görünce isti'zam etmemek ve çok görmemek.

İşte bu halet kendisinde tahakkuk eden kimse sevdiğini bitirmek ve kaybetmekden mahzun aradığını ve istediğini elde edememekden mağmum olmaz. Belki sevdiği ve istediği şeyleri hacet miktarı alır. Ve onları zayi ettiği ve bulamadığı zaman de müteselli olur.

[1] (Hüzün) kelimesinin mukabili Öz dilimizde (Tasa)dır.

İsteddiği ve aradığı şeyleri, istediği zaman, sür'atli ve haris bir isteyiş ve büyük bir temenni ile karşılamaz. Ele geçiremediği ve zayı'ettiği zaman ise fikrini meşgul etmez. Bu tarzı hareket büyük Padişahların ahlakındandır ki onlar her bir geleni karşılamazlar, ve her bir göçüp gideni teşyi'etmezler. Bunun zıddı küçük insanların ve furumayelerin ahlakıdır ki her bir geleni istikbâl ve her bir göçüb gideni teşyi'ederler.

Ve yine (Hüzün) den kurtulmayı arzu eden kimseye şunu da tasavvur etmek lâzımdır ki : Bir şey için mahzun olmak lâzım gelince mahzuniyetden kurtulmak imkânı olmaz. Daima mahzun yaşamak lâzım gelir.

Şöyle ki : İnsanın diriliğinde ve yaşadığı günlerinde hiç bir halet yokdur ki onda sevdiği şeylerden bir şey kayıp ve zayı etmemiş olsun. Veya matlubatından bir şeyi fevtetmiş olmasın.

İşte bu kaziye de bize bildirir ki insanın mahzun olmaması ve (Hüzün) eleminden kurtulmak için içinde bulunduğu her bir hale razı olması lâzımdır.

Dilimize çeviren

Murad molla kitab sarayı Şef

İşyarı

Mehmed Hazmi Tura

## Şerif oğlu yadigârı ve Gazi Umur bey

Dr. F. Nafiz Uzluk

Arkivın II, III üncü sayılarında çıkan Şerif oğlu Yadigârı ve Gazi Umur Bey hakkındaki yazılarımız Tıb tarihi ile uğraşanlar arasında alâka uyandırdığını görmekle sevincimiz artıyor.

Makalemizin muhteviyatını yeniden tekrarlamağa hacet yokdur, ancak bu vesile ile yürüttüğümüz fikirlerin ne gibi kaynaklara dayandığını anlatmak, sayın iş ve çığır arkadaşlarımızın düşünceleri üstüne bazı şeyler söylemek istiyoruz.

*Doktor Rusçuklu Haklı* üstadımız, poliklinik mecmuası Mart 1936 nüshasında arkiv III deki sorgularımızı haklı bularak pek güzel mütalealar yazdı, kendilerine teşekkür ederim.